

NA-223

Savogy megye luteran
leprazi adattal

Gyűjtő, Gyűjtés Sándor

Gyűjtés ideje: 1959

Tartalom: Melléklet és kiegészítés

szabó

7 lap + 2 példány

Toldrási mutatás, Nagyberek

Baranyai mutatás, XXVI, 1, 2

XXIII le 1

Iratgyűjtő

MSZ 5617

PAPIRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

feladás

leírás az egyes ltr. 305-ös felüle alól

Szokás.

305.

Temetés: Sirató

Menyasszonyi és halotti siratók.

Kétféle siratót ismerünk, halotti és menyasszonyi siratót. A sirató egyben bucsuzást jelent.

Menyasszonyi sirató.

A menyasszony a szülők, testvérek, rokonok, s jóbarátok nyakába borul, s hangos zokogó szóval mond bucsut és megcsókolja őket.

Bucsuzás közben egymásnak igyekeznek szépet és jót mondani, amivel a menyasszonytól elválni kell.

Erre az alkalomba pláne szép időben igen sok nép jön össze, mivel itt nincs korlátozva senki a megjelenésben.

A megjelentek tulnyomó része itt sir.

A menyasszony néha azon panaszkodik, hogy őt a sors elsodorja ismeretlen idegenbe.

Az édesanya panasz fájdalma bizony néha kirívó. A jajveszékelés szavai a nőszemélyeké, amelyek az egyszerű nyelven is gunyos nevetségessé válik.

Itt nem a műveltebb körök felfogása a mérvadó, hogy érzékeny csendes bucsut venni. Sokfélélet lehet hallani, és gunyos szavakkal megjegyzék az emberek, hogy itt - meg ott mit mondtak, és hogy siratták a menyasszonyt és a halottat.

Persze az illetékes nem fejezi ki értelmesen és világosan azt, amit mondani akar, és ez sokszor félreértésre és kétértelmű kifejezésre ad alkalmat.

Egy asszony így ^{siratta} ~~szólt~~ a menyasszony leányát. Jaj kedves leányom elvisznek tőled, meghalok érted. Te voltál a házam ékessége, csucsfalam meszelője, pemetem áztatója, füstlukam bedugója.

Ez volt az alap ebből indult ki az egész sirató mondat. Ehhez tettek, elvettek belőle kevesebb változtatásokkal és így hangzott el hosszabb időig.

A vőfély ahogy a vőfélykönyvben írva van, már versben elbucsuztatta az összes rokonokat, hozzátartozókat, ismerősöket mind bele foglalta, mindazt, amelyre már ezt a napokkal megelőzőleg megállapodtak.

Az édesanya bucsuzása az ő elgondolása szerint megy. Azonban sok esetben a régi megakozott téma szerint, vagy a kontárkodó ismerősök és rokonok fantoskodó felbuztatása szerint történik.

Azt is meg kell említeni, hogy ez a siró bucsuzás az ottani hallgatóságnak is szólt.

Régebben szokásban volt sok faluban, hogy egy bérsiratót fogadnak Göllén, Szilban, Nakon, Attalában, stb. ezeket úgy hívták Siró Julisnéni. Sirató asszony Siró Mária néni. Ha esetleg ezek az asszonyok valamelyike kiálthatatlan nyavalyás, görcsös asszony volt, azt Vén siró nyávogó óbégató szípirtyónak bélyegezték. Ebből a szóból eredt a sirató szó, a bérsirató sirattatásból. Ezeknek adtak vászon ruhát, szakasztó lisztet, amire nagyobb szüksége volt.

Ezekkel a siratónőkkel megbeszélték azt, hogy ki, hogy és miképpen bucsuztasson el.

Ezeknek sirató bucsuztatását akkor kell megkezdeni, amikor a menyasszony indulásra készen áll.

Nyakába borul a menyasszonynak és jajveszékelve mondta a bucsuztató szakavat az előre meghatározott egyénektől.

A bucsuztató siratás általánosan így hangzott.

Jaj kedves leányom elvisznek tőlem
" " meghalok érted
" " Te voltál a házam ékessége,
" " Te voltál csucsfalamból meszelője,
" " pemetem áztatója,
" " füstlyűkam bedugója,

Jaj kedves lányom szép virágszál
Te voltál dolgozóm, földem kapálója,
Te voltál a pitvarom sikaloja,
Te voltál a kenderem áztatója,
Te voltál a kenderem tiloója,
Jaj de szép dallos, füttyös leány voltál
Jaj de szép ugráncsi, csahos voltál.

Egy eleven leányzóra még ezt is mondták.

1911-ben Mosdóson Csima Agneszt Zimányra vitték és a barátnőjétől így bucsuzott jajveszékelve.

Jaj kedves Rozikám leány pajtásom! Itt hagylak
Jaj de nagyot kaptam. Jaj de hosszú kaptam
Jaj de hosszú nagy utat kaptam

Amikor kimagyarázta, hogy hosszú nagy utat kapott, akkorra már a jelenlévő nagy közönség hangos nevetésbe tört ki, mert az első pillatokban félreértették, hogy valoy mire is céloz a keserű bucsu szó, a hosszú nagy utra, amely Mosdóshoz 12 km. lehet Zimány.

Baté 1911. farsangján.

Baté községben Kovács Takács István zsellér takács szövőnek Katalin nevű 16 éves leányát Mosdósi szőlőhegyre vitték férjhez. Az egész család büszke, öntelt, elég műveletlen szókimondó és hancegő volt. /Ez a valóság/

A leány szép, csinos, eleven bőbeszédű fecsegő volt, és az anya úgy hívta Katicám, katonám. Az esküvőt megelőző hetekkel, s napokkal előbb már az anya hangoztatta fenhéjazva. No majd én, elviszik a katonámat, Katámat, úgy kisíratom, hogy úgy még itt Batéban nem sírat- tak ki menyasszonyt, olyan szép sírató lesz.

A Vőlegény Boki József Mosdós szőlőhegyi szellér lakó volt Mindenki kíváncsi volt, hogy milyen sírató bucsuztatót mon- danak a Takács katona Katának. Sőt még a vőlegény kíváncsi- an várta, hogy azelőre kihirdetett milyen bucsuztatót mond a jövőendő anyós.

Az anya már hosszabb idő előtt figyelte a leány minden tet- tét és tulajdonságát és ez szerint állította össze a síratót.

Amikor Katalin menyasszonyi ruhában felöltözve a nagy közön- séggel várta azt amikor megérkezik a násznép a vőlegénnyel, amikor közeledett a násznép öt-hat kocsival, a menyasszonyos házhoz hallattszott a hangos nótaszó, a akocsin ülő vőfély szokás szerint egy revolverlövést adott le.

Kovács Takácsné a menyasszony nyakába borulva jajveszékelve mondja

Jaj kedves Katicám Katonám
Gyűnnek mert lűttek

Jaj kedves Katicám Katonám hallod
Gyűnnek a harsogók fujják a rotytyot
Elvisznek én tőlem itt maradok hoppon
Üres lesz a házam majd csak szomorkodom
Te voltál jó dolgozó mezőben, szőlőben
De nagyot bele tudtál fujni a kannacsőbe
Gyönyörű virágszálam elvisznek én tőlem
Csak ott találhatlan fel a mosdósi szőlőhegyben

Ezt a rendkívül érdekes menyasszonyi síratót feljegyezte Kovács György Batén az akkori kántor tanító. A többi megszokott sablono bucsuztatót csak abban tért el, hogy a fuvószenész mondta, hogy gyűnnek a harsogók, fujják a rotytyot. A másik téma pedig azt magyarázza, hogy

De nagyon bele tudtál fujni a kannacsőbe

Ez abban áll, hogy akkoriban nem ivópohárból ittak, vizet falun, hanem bádoggkannából a csövön át szívták és hogy az esetleg a csőbe bemászó legyet vagy pókot meg ne igyák, közvetlen, hanem belefujták a kannába, amely hangos sóhaj hangot adott a Katalin leány és nagyokat bele fujt a kannacsőbe,

Az illető asszony 1937-ben meghalt.

Igen sokféle esetet lehetett hallani ezen téren. A falu népe sokszor ezen mulatott, hogy rosszul kifejezett szavak kétér- telműen nevetségessé váltak.

Ezen népszokások már megszűntek.

Halotti siratók

Ezt, amint a szólásmondásból kivesszük, leginkább a hátra - maradott özvegyasszonyok vagy ezek ~~káfi~~ férjezett leányai, vagy a napszámos bérsírató asszonyok mondták el. Az egyházi szertartás előtt egy órával, az udvarra kitett koporsóra borulva mondták el.

Ez a sirató az összejött jelentékeny számú közönség részére szólt, amely a temetési parádé jelentékeny részét képezte, a módosabb családoknál.

Valamelyik siróasszony a monda szerint így verselt.

- 1.- Jajj kedves párom !
De hirtelen meghaltál
Még tegnap a kiskertkaput csináltuk
Én tartottam, te furtad
Jaj, de jól tudtad
- 2.- Jaj kedves párom de itt hagytál
Most ki füttyül be nekem
Amikor elmentél hazulról is befüttyültél
Meg amikor hazajöttél is befüttyültél nekem
Azon a kis ablakon
- 3.- Jaj kedves párom az éjszaka megálmodtam
Álmomban egy nagy fehér kutyát láttam
Ehun van a fehérkutya
Az én szomorúságomra
- 4.- Jaj kedves párom amikor halódtál
Meleg sülttököt kívántál
A tök még meg sem sült
Te akkora már ~~káfi~~ meghaltál
Az uram a koporsóban
A töke a kemencében
A szomorúság a szívemben
A tököd a kemencében

Egy magyar schváb asszony is amikor a temetés egész tartama volt. A jobb tenyerét a szívére téve mondogatta. Ez nagy pánat, ilyen pánat, olyan pánat. Ennek az illető özvegy asszonynak a komája magyar ember lévén és csak vigasztalta.

Ne sirjon koma asszony, majd én megvigasztalom magát csak én rám halgasson.
Temetés után hazajövet a község korcsma elé érkeztek, ahol éppen a vasárnap délutáni zene szólt.

Koma mondja áljunk meg kissé, Megálltak. Koma asszony indulni akart, én nem állok meg, mert én nagy pánat.
Koma oda állt elé, s mondja: Koma asszony egy kicsit álljunk meg, hiszen hallja, hogy milyen szépen muzsikálnak.

A sok beszédre rákérte a komaasszonyt és megállt. Komaasszony menjünk kissé közelebb, jobban halljuk. A koma asszony szintén tiltakozott.

Nem, mert én naty pána^{f.}†

Addig könyörgött a koma, amíg oda nem mentek. Sot később még táncra is perdultek.

A koma és a vigözvegy

/anekdota mese/

Ehhez hasonló népszokások már a multé. Belátja mindenki, hogy kevesebbet beszélni szebb.

Még egy temetési eset Mosdóson 1912.

Facsér György 15 éves fia temetése volt, és az apa nem akart jajveszékelné, hanem csendben hallgatni. A hozzátartozó asszony népség csak biztatták.

Gyurka réj ! Mért nem réssz ?

Minek réjjak,mondja?

Azért mert akkor azt hiszik, hogy nembánod a fiadat. Én már nemréjok mert nem tudok. Amég tudtam réttem, most már nem tudok, még akkor sem, ha a király őfelsége fia halt is meg.

Jaj kedves párom, de jó sipos voltál, a rezes bandában, jaj de szépen tudtad tujni, hogy

Esik a fergeteg
Ázik a köpenye
Eresszél be kedves kisangyalom
Mert megvesz a hideg

A sirató asszony ezt úgy dalolta el óbégatva.

Ez állítólag Zselicben történt Monda szerint.

Zselicszentpál kb. 1907-ben /Vajda Jánost a felesége

Jaj kedves párom
Hogyha nem pipáltál volna
Olyan szaga lett volna a szádnak
Mint a kertben a baszirkó gazdák.

Csoma, 197. július elején.

Tekintélyes gyermektelen idős gazda ember temetése előtt a sirató özvegy asszony jajveszékelés közben mondja és az ujjával mutat az udvar hátsóbb részén az árnyékon kocsioldalához kötött lóra.

Aztán temetés után azt a lovat vezessétek el a csődörhöz, mert sálik. Vinnyog a hátsója /valaga/

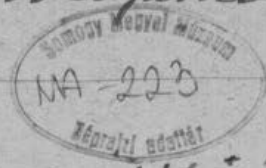
A ló éppen akkor hagyta abba a vizellést és az vele járó tulajdonság.

Ezt a lófogatot a távoli Kisgyalán községből a temetésre érkező rokonok kötötték a kocsi mellé a temetés tartamára.

Két rokon férfi odalépett az asszonyhoz és halkán mondják. No de Kata néni ilyenkor mért mond ilyent, hát vigyázzon magára, nézze, hogy nevetik magát. Hát azért mondtam, mert ti semmit sem vesztek észre, hát mert ezt is nekem kell észre venni.

Ez meseszerű temetési anekdóta féle. Egy asszony a temetőben a sirgödör szélén kiabálja . Jaj kedves párom aki a siron tul áll. A következő jövődöbelit gondolta, aki azideig szeretője volt az asszonynak.

Két file iratot ismerünk, halotti és meyaszonyi iratot. A irato egyben bünmúrait jelelt

Meyasszonyi irato

A meyaszony a nülök testvérek rokonok, s jobarátok nyakáborúl, shangor rokogó róval mond bünmúrait és meyerókolja őket.

Bünmúrait körben egymáinak igye kernek képet és jót mondani, amivel a meyaszonytól elválni kell. Erre az alkalomra pláne nép időben igen sok nép jön össze, amivel itt nincs korlátokra senki a megjelenésben.

A megjelenetek túlszóna ríse itt is.

A meyaszony néha aron panaszkodik, hogy őt a sor elmondója ismeretlen idegenbe.

Az édesanya panaszfüdalma bizony néha kiserivő. A jajveszkelés szavai a nősenielyeké, amelyek az egész néni nyelven is gúnyos nevetégesé válik.

Itt nem a műveltebb körök felsojára a mióvado, hogy érzékeny erendes bünmúrait remi, sokféle lehet hallani, és gúnyos szavakkal megjegyzik az emberek, hogy itt megott mit mondtak és, hogy iratták a meyaszonyt és a halottat.

Persze az illetékes nem fejezi ki értelemesen és világosan azt amit mondani akar, és ez sokszor félre értesre és kétértelmű kifejezésre ad alkalmat.

Egy asszony így iratta a meyaszony leányát. Jaj kedves lányom elvisnek töled meghalok érted. Te voltál a háram ékesége, énnifalám meselője, peme-tem ártatója, fiútlúkam bedűgője.

Ez volt az alap ebből indult ki az egész irato mondat. Ehhez tettek elvettek belőle kevesebb változtatásokkal így hangzott el hasonló időkig.

A vőfély ahogy a vőfély körében írva van már vesdse elbünmúrait az ömei rokonokat hozratatózókat

Faj kedves Roikám lány pajtárom! Itt hagylak
Faj de nagyot kaptam. Faj de hosszút kaptam 3
Faj de nagy, hosszú nagy útat kaptam
Amikorra kimagyaraita, hogy hosszú nagy útat kapott
akkorra már a jelen levő nagy körönis hangos nevére
tört ki mert az elő pillanatokban félre írték, hogy va-
jon mire is eőlor a keserő bűn nő. a hosszú nagy útra
ameg Moudóhoz 12km lehet Zimány.

Bate' 1911 farsangján.

Bate' köziglen Kovács Takács Titván zeller takács nővének
Katalin nevű leányát Moudósi szőlőhegyre vitték fejehez
Az egész család büszke öntelt elég műveletlen nőki moudó
és hűségő volt. (Éz a valóság)
A leány szép cinos eleven bőbeszédű felegő volt. és az aya
úgy hívta Katicám katonám.

Az esküvőt megelőző hetekkel s napokkal előbb már az
aya hangortatta fentéjárva. No majd én ha elvinnék a katoná-
mat katonám, úgy ki szeretem, hogy úgy még itt Bate'ban
nem szerettem ki megamonyt, olyan szép sirató lesz.
A vőlegény Foki jövef Moudósi nőb' hegyi zeller lakó volt
Mindenkéi kíváncsi volt, hogy milyen sirató bűm' tatót
mondanak a Takács katoná katonának. Sőt még a vőlegény
kíváncsián várta, hogy azelőre kiírodott milyen bűm' tatót
mond a jöveendő aya.

Az aya már homalt idő előtt figyelte a leány mindentelt
és tulajdonját és ez szerint állította össze a siratót.
Amikor Katalin megamonyi ruhában felöltöve a nagy
köröniséggel vásta azt amikor megérkerik a nánép a vő-
legényet amikor köreledett a nánép őt-hat korival köre-
dett a megamonyos hárhoz hallatott a hangos nőta nő, a korin-
ülő egyik vőfély sokas szerint egy revolver lövést adott le.
Kovács Takácsné a megamony nyakába borította jajven
kélve mondja

Faj kedves Katicám katonám
Együnk meg lütek

Együttélés Sándor
Magyarszék 1959. 11. 27

Jaj heves katicán katonain hallos 4
Gyümök a harogók fűjék a rottyot

Elvirnek én tölem itt meredek haggou-
tires len a hiran majd csak romorkodom

Te voltál jó dolgos merőben szölőben

De nagyot bele tudtál fűjni a kamaesőbe

Gyönjörü virápszálam elvirnek én tölem

csak ott találhatlak fel a mosdóni szölőhegyben

Ezt rendkívül érdekes meyszarnyi sivatót felje-

gerte Kovács György hátán az akkori kántortanító

A többi mezzokott sablonos bücsütatótól csak abban tét
el, hogy a fűvörzenire mondta, hogy gyümök a harogók
fűjék a rottyot. A másik téma pedig azt magyarázza, hogy

De nagyot bele tudtál fűjni a kamaesőbe.

Ez abban áll, hogy akkoriban nem ivópohárból ittak,
viret falum, hanem bádogkamából a csővön át szírták, és
hogy az esetleg a csőbe be maradt lejjel vagy pókot meg ne izzák
követlen, hanem bele fűjték a kamába amíg hangos robaj hangot
adott a Katalin leány is nagyokat bele fűjt a kamaesőbe

Az illető arany 1937-ben meghalt.

Igen sokféle ereték lehetett hallani even Téren

A falu népe sokszor even mulatott, hogy rosszul kifejezett

szavak kétértelműen nevéhezessé váltak

Even nép sokáig máis megszűntek

Halotti iratok

Ért amint a nőlásmondaától kivesszük, leginkább
a hátramaradott övegyasszonyok vagy ezek férjzetett leányai,
vagy a napszinos bűnsírató asszonyok mondottak e
Az egyházi szertartás előtt egy órával, az udvarra kitett
koporsóra borúlva mondák el.

Ez a sírató az örne jött jelentékegy máinn körön
is rére rére sőt, amely a temetői parádé jelentékegy rére
képerre, a módorabb családoknál.
Valamelyik sírasszony a munda szerint is verselt

1 Faj kedves párom!
Te hirtelen meghaltál
Még tegnap a kiskertkaput emáltuk
Én tartottam te fiúrad
Faj de jól luoltad.

2 Faj kedves párom de itt hagyta
Mint ki fűtül be nekem
Amikor elmentél harárol is befűtülte
Még amikor hara jöttél is befűtülte nekem
Azon a kis ablakon

3 Faj kedves párom az éjszaka meg áhmodtam
Álmomban egy nagy fehérkutyát láttam
Ehinn van a fehérkútya
Az én szomorúságomra

4 Faj kedves párom amikor halódtál
Még sülttököt kívántál
A tök még meg sem sült
Te akkora már meghaltál
Az úram a koporsóban
A töke a kemencében
A szomorúság a szivemben
A tököd a kemencében

Egy Magyar szelvéb' a menyő a temető b
egén tartama volt. a jobb temetőt a szivere leve mon-
dógatta Ez nagy párat ilyen párat. olyan párat.

Emek az illeto öveg, aranynak a komája Magyar
ember lévén is csak vigasztalt

Ne sirjon koma arany majd én megvigasztalom
magát csak én várn halgason.

Temetői után harajövet a körképkoruma elé érke-
tek ahol egyen a várnnapdélután' zene szólt.

Koma mondja áljunk meg kine, Megálltak
Koma arany indul akart. én nem állok meg
mert én nagy párat.

Koma oda állt elé s mondja
Koma arany egy kúrit áljunk meg hiszen halja,
hogy milyen szépen miszrikálnak.

A sok benédre rákérte a koma aranyt is megállt

Koma arany menjünk kine közelebb jobban haljunk

A koma arany szintén tiltakozott.

Nem mert én nagy párat.

Addig könnyögött a koma arany oda nem mentek

Sőt kéőbb még táncra is perdültek

A koma is a vigözveg Canekolóta men

Ehhez hasonló népszokások már a múlté

Belátja mindenki, hogy kevesebbet beélni sebb

Még egy temetői ent Mordiron 1912.

Pacsiér György 15 éves fia temetőre volt. és az apa

nem akart jövevénykelni, hanem egyedlen halgattai

A hozzatartó arany népség csak birtallak.

Lyukha réj! Mit nem réj?

Minek réjjak mondja?

Azért mert akkor azt hiszik, hogy nem látnak a fiadat

Én már nem réjok mert nem tudok

Amíg tudtam réttam most már nem tudok

még akkor sem ha a király öfeléje fia halt is meg

Nagyherki 959 11/28.

Gyelmér Sándor

5 Faj kedves párom de jó sipos voltál a ~~szívem~~
veresbándában, fajde néjren tuottad füjni, hogy 17
Érik a fegeteg
Azik a köpenyeg
Eremél be kedves kisanyalóm
Mert megvesz a hideg

Er állítólag
Zselicben történt
Monda szerint

A sirató asszonyt úgy dalolta el óbégátra

Zselicszentpál kb 1907 bn

(Vajda János a felesége)

6 Faj kedves párom
Hogya nem pipáltál volna
Olyan szaga lett volna a szádnak
Mint a kertben a borszirkó garmak

Tekintéhes gyermektelen k. idői
garda ember temetése előtt a sirató özvegy asszony jajvesz-
kélés közben mondja is az újával mutat az ujjai hátsó-
részén az arnyékon konyoldala-hoz kötött lóra.

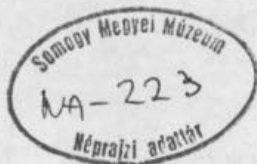
Bosma 1927. július elején

Artán temetése után azt a lovat veresették el a szőlő-
her mert szilik. vinyog a hátsója (valaga)

A löcppen akkor hagyta abba a virellést is az
vele járó tulajdonoság.
Ért a löfogatot a távoli kisgyalán körülről a te-
metésre érkező rokonok kötötték a korn mellé a teme-
tés tartamára.

Két rokon fírh' ova lépett az asszonyhoz is halkán
mondták No de katar nénye ilyenkor miért mond
ilyenb, hát vigyázzon magára nére, hogy nevetik magát.
Hát miért mondtam mert ti semmit sem
vontek énre, hát mert ert is nekem kelleire sem

Er mine szerű temetési anekdóta féle
Égy asszony a temetőben a sírgödör szélén kiabálja
Faj kedves párom aki a síron túl áll
A következő jövendőbelit gondolta aki az ideig
nevelője volt az asszonynak

Szokás.

305.

Temetés: Sirató

Menyasszonyi és halotti siratók.

Kétféle siratót ismerünk, halotti és menyasszonyi siratót.
A sirató egyben bucsuzást jelent.

Menyasszonyi sirató.

A menyasszony a szülők, testvérek, rokonok, s jóbarátok nyakába borul, s hangos zokogó szóval mond bucsút és megcsókolja őket.

Bucsuzás közben egymásnak igyekeznek szépet és jót mondani, amivel a menyasszonytól elválni kell.

Erre az alkalomba pláne szép időben igen sok nép jön össze, mivel itt nincs korlátozva senki a megjelenésben.

A megjelentek tulnyomó része itt sir.

A menyasszony néha azon panaszkodik, hogy őt a sors elsodorja ismeretlen idegenbe.

Az édesanya panasz fájdalma bizony néha kirívó. A jajveszékelés szavai a nőszemélyeké, amelyek az egyszerű nyelven is gunyos nevetségessé válik.

Itt nem a műveltebb körök felfogása a mérvadó, hogy érzékeny csendes bucsút venni. Sokfélét lehet hallani, és gunyos szavakkal megjegyzik az emberek, hogy itt - meg ott mit mondtak, és hogy siratták a menyasszonyt és a halottat.

Persze az illetékes nem fejezi ki értelmesen és világosan azt, amit mondani akar, és ez sokszor félreértésre és kétértelmű kifejezésre ad alkalmat.

Egy asszony így ^{siratta} ~~szólt~~ a menyasszony leányát. Jaj kedves leányom elvisznek tőled, meghalok érted. Te voltál a házam ékessége, csucsfalam meszelője, pemetem áztatója, füstlukkam bedugója.

Ez volt az alap ebből indult ki az egész sirató mondat. Ehhez tettek, elvettek belőle kevesebb változtatásokkal és így hangzott el hosszabb időnkig.

A vőfély ahogy a vőfélykönyvben írva van, már versben elbucsúztatta az összes rokonokat, hozzátartozókat, ismerősöket mind bele foglalta, mind azt, amelyre már ezt a napokkal megelőzőleg megállapodtak.

Az édesanya bucsuzása az ő elgondolása szerint megy. Azonban sok esetben a régi megázokott téma szerint, vagy a kontárkodó ismerősök és rokonok fantoskodó felbuztatása szerint történik.

Azt is meg kell említeni, hogy ez a siró bucsuzás az ottani hallgatóságnak is szólt.

Régebben szokásban volt sok faluban, hogy egy bérsiratót fogadnak Göllén, Szilban, Nakon, Attalában, stb. ezeket úgy hívták Siró Julisnéni. Sirató asszony Siró Mária néni. Ha esetleg ezek az asszonyok valamelyike kiálthatatlan nyavalyás, görcsös asszony volt, azt Vén siró nyávogó óbégató szipirtónak bélyegezték. Ebből a szóból eredt a sirató szó, a bérsirató sirattatásból. Ezeknek adtak vászon ruhát, szakasztó lisztet, amire nagyobb szüksége volt.

Ezekkel a siratónőkkel megbeszélték azt, hogy ki, hogy és miképpen bucsuztasson el.

Ezeknek sirató bucsuztatását akkor kell megkezdeni, amikor a menyasszony indulásra készen áll.

Nyakába borul a menyasszonynak és jajveszékelve mondta a bucsuztató szavakat az előre meghatározott egyénektől.

A bucsuztató siratás általánosan így hangzott.

Jaj kedves leányom elvisznek tőlem

" " meghalok érted

" " Te voltál a házam ékessége,

" " Te voltál csucsfalam meszelője,

" " pemetem áztatója,

" " füstlyűkam bedugója,

Jaj kedves lányom szép virágszál

Te voltál dolgozóm, földem kapálója,

Te voltál a pitvarom sikaloja,

Te voltál a kenderem áztatója,

Te voltál a kenderem tilolója,

Jaj de szép dallos, füttyös leány voltál

Jaj de szép ugráncsi, csahos voltál.

Egy eleven leányzóra még ezt is mondták.

1911-ben Mosdóson Csima Agnes, Zimányra vitték és a barátnőjétől így bucsuzott jajveszékelve.

Jaj kedves Rozikám leány pajtám! Itt hagylak

Jaj de nagyot kaptam. Jaj de hosszú kaptam

Jaj de hosszú nagy utat kaptam

Amikorra kimagyarázta, hogy hosszú nagy utat kapott, akkorra már a jelenlévő nagy közönség hangos nevetésbe tört ki, mert az első pillatokban félreértették, hogy valóyn mire is céloz a keserű bucsu szó, a hosszú nagy utra, amely Mosdóshoz 12 km. lehet Zimány.

Baté 1911. farsangján.

Baté községben Kovács Takács István zsellér takács szövőnek Katalin nevű 16 éves leányát Mosdósi szőlőhegyre vitték férjhez. Az egész család büszke, öntelt, elég műveletlen szókimondó és henege volt. /Ez a valóság/

A leány szép, csinos, eleven bőbeszédű fecsegő volt, és az anyja úgy hívta Katicám, katonám. Az esküvőt megelőző hetekkel, s napokkal előbb már az anyja hangoztatta fenhéjázva. No majd én, elviszik a katonámat, Katámat, úgy kisíratom, hogy úgy még itt Batéban nem sírat- tak ki menyasszonyt, olyan szép sírató lesz.

A Vőlegény Boki József Mosdós szőlőhegyi szellér lakó volt Mindenki kíváncsi volt, hogy milyen sírató bucsuztatót mon- danak a Takács katona Katának. Sőt még a vőlegény kíváncsi- an várta, hogy szelőre kihirdetett milyen bucsuztatót mond a jövőző anyós.

Az anyja már hosszabb idő előtt figyelte a leány minden tet- tét és tulajdonságát és ez szerint állította össze a síratót.

Amikor Katalin menyasszonyi ruhában felöltözve a nagy közön- séggel várta azt amikor megérkezik a násznép a vőlegénnyel, amikor közeledett a násznép öt-hat kocsival, a menyasszonyos házhoz hallattszott a hangos nótaszó, a akocsin ülő vőfély szokás szerint egy revolverlövést adott le.

Kovács Takácsné a menyasszony nyakába borulva jajveszékelve mondja

Jaj kedves Katicám Katonám
Gyűnnek mert lűttek

Jaj kedves Katicám Katonám hallod
Gyűnnek a harsogók fujják a rotytot
Elvisznek én tőlem itt maradok hoppon
Üres lesz a házam majd csak szomorkodom
Te voltál jó dolgozó mezőben, szőlőben
De nagyot bele tudtál fujni a kannacsőbe
Gyönyörű virágszálam elvisznek én tőlem
Csak ott találhatlan fel a mosdósi szőlőhegyben

Ezt a rendkívül érdekes menyasszonyi síratót feljegyezte Kovács György Batén az akkori kántor tanító. A többi megszokott sablono bucsuztatót csak abban tért el, hogy a fuvószenész mondta, hogy gyűnnek a harsogók, fujják a rotytot. A másik téma pedig azt magyarázza, hogy

De nagyon bele tudtál fujni a kannacsőbe

Ez abban áll, hogy akkoriban nem ivópohárból ittak, vizet falun, hanem bádoggkannából a csővön át szívták és hogy az esetleg a csőbe bemászó legyet vagy pókot meg ne igyák, közvetlen, hanem belefujták a kannába, amely hangos sóhaj hangot adott a Katalin leány és nagyokat bele fujt a kanna- csőbe,

Az illető asszony 1937-ben meghalt.

Igen sokféle esetet lehetett hallani ezen téren. A falu népe sokszor ezen mulatott, hogy rosszul kifejezett szavak kétér- telműen nevetségessé váltak.

Ezen népszokások már megszűntek.

Halotti siratók

Ezt, amint a szólásmondásból kivesszük, leginkább a hátra - maradott özvegyasszonyok vagy ezek káfé férjezett leányai, vagy a napszámos bérsírató asszonyok mondották el. Az egyházi szertartás előtt egy órával, az udvarra kitett koporsóra borulva mondták el.

Ez a sirató az összejött jelentékeny számú közönség részére szólt, amely a temetési parádé jelentékeny részét képezte, a módosabb családoknál.

Valamelyik síróasszony a monda szerint így verselt.

- 1.- Jajj kedves párom !
De hirtelen meghaltál
Még tegnap a kiskertkaput csináltuk
Én tartottam, te furtad
Jaj, de jól tudtad
- 2.- Jaj kedves párom de itt hagytál
Most ki fűtyül be nekem
Amikor elmentél hazulról is befűtyültél
Meg amikor hazajöttél is befűtyültél nekem
Azon a kis ablakon
- 3.- Jaj kedves párom az éjszaka megálmodtam
Álmomban egy nagy fehér kutyát láttam
Ehun van a fehérkutya
Az én szomorúságomra
- 4.- Jaj kedves párom amikor halódtál
Meleg sülttököt kívántál
A tök még meg sem sült
Te akkora már káfé meghaltál
Az uram a koporsóban
A töke a kemencében
A szomorúság a szívemben
a tököd a kemencében

Egy magyar schváb asszony is amikor a temetés egész tartama volt. A jobb tenyerét a szívére téve mondogatta. Ez nagy pánat, ilyen pánat, olyan pánat. Ennek az illető özvegy asszonynak a komája magyar ember lévén és csak vigasztalta.

Ne sirjon koma asszony, majd én megvigasztalom magát csak én rám halgasson.
Temetés után hazajövet a község korcsma elé érkeztek, ahol éppen a vasárnap délutáni zene szólt.

Koma mondja álljunk meg kissé, Megálltak. Koma asszony indulni akart, én nem állok meg, mert én nagy pánat.
Koma oda állt elé, s mondja: Koma asszony egy kicsit álljunk meg, hiszen hallja, hogy milyen szépen muzsikálnak.

A sok beszédre rákérte a komaasszonyt és megállt. Komaasszony menjünk kissé közelebb, jobban halljuk. A koma asszony szintén tiltakozott.

Nem, mert én nety pánafe.

Addig könyörgött a koma, amíg oda nem mentek. Sőt később még táncra is percultek.

A koma és a vigőzvegy

/anekdota mese/

Ehhez hasonló népszokások már a múlté. Belátja mindenki, hogy kevesebbet beszélni szebb.

Még egy temetési eset Mosdóson 1912.

Pacsér György 15 éves fia temetése volt, és az apa nem akart jajveszékelné, hanem csendben hallgatni. A hozzátartozó asszony népség csak biztatták.

Gyurka réj ! Mért nem réssz ?

Minek réjjak,mondja?

Azért mert akkor azt hiszik, hogy nembánod a fiadat.
Én már nemréjok mert nem tudok. Amég tudtam réttém, most már nem tudok, még akkor sem, ha a király őfelsége fia halt is meg.

Jaj kedves párom, de jó sipos voltál, a rezes bandában, jaj de szépen tudtad tujni, hogy

Esik a fergeteg
Ázik a köpenye
Eresszél be kedves kisangyalom
Mert megvesz a hideg

A sirató asszony ezt úgy dalolta el óbégatva.

Ez állítólag Zselicben történt Monda szerint.

Zselicszentpál kb. 1907-ben /Vajda Jánost a felesége

Jaj kedves párom
Hogyha nem pipáltál volna
Olyan szaga lett volna a szádnak
Mint a kertben a baszirkó gaznák.

Csoma, 197. július elején.

Tekintélyes gyermektelen idős gazda ember temetése előtt
a sirató özvegy asszony jajveszékélés közben mondja és az
ujjával mutat az udvar hátsóbb részén az árnyékon kocsi-
oldalához kötött lóra.

Aztán temetés után azt a lovat vezették el a csődörhöz,
mert sálik. Vinnyog a hátsója /valaga/

A ló éppen akkor hagyta abba a vizellést és az vele járó
tulajdonság.

Ezt a lófogatot a távoli Kisgyalán községből a temetésre
érkező rokonok kötötték a kocsi mellé a temetés tartamára.

Két rokon férfi odalépett az asszonyhoz és halkán mondják.
No de Kata néni ilyenkor mért mond ilyent, hát vigyázzon
magára, nézze, hogy nevetik magát. Hát azért mondtam, mert
ti semmit sem vesztek észre, hát mert ezt is nekem kell
észre venni.

Ez mesészerű temetési anekdóta féle. Egy asszony a temetőben
a sirgödör szélén kiabálja . Jaj kedves párom aki a siron
tul áll. A következő jövendőbelit gondolta, aki azideig
szeretője volt az asszonynak.